

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫННІКАМІ

№ 1 (686)

Студзень 1963 г.

Год выдання 9-ы

СУЗОР'Е ВЯЛІКАЙ ДРУЖБЫ

Савецкі Саюз — велізарная краіна з 220-мільённым насельніцтвам. У ёй налічваецца больш ста розных нацый і нацыянальных груп. Усе яны жывуць у добрай згодзе і непорушнай дружбе.

Краіна Саветаў — многанацыянальная дзяржава. У саставе СССР 15 саюзных сацыялістычных рэспублік: РСФСР, Украінская, Беларуская, Узбекская, Казахская, Грузінская, Азербайджанская, Літоў-

ская, Малдаўская, Латвійская, Кіргіская, Таджыкская, Армянская, Туркменская, Эстонская.

Падобнага саюза яшчэ не ведала гісторыя народаў, хоць многанацыянальных дзяржаў было ня-мала.

Савецкая многанацыянальная дзяржава вытрымала выпрабаванне часам і паказала сваю незвычайную жыццяздольнасць. Успомнім суровыя гады другой сусветнай вайны, калі фашысцкія агрэсары згрушчылі на СССР усю магутнасць сваёй жудаснай вайнавай машыны. Гітлераўскія стратэгі лічылі, што Савецкі Саюз пасля першых жа ўдараў распадуецца. Але яны жорстка пралічыліся.

Народы СССР разграмілі ворага, збавілі чалавецтва ад пагрозы фашысцкага заняволення, за небыла кароткія тэрміны аднавілі разбураныя гарады і сёлы. Яны здолелі гэта зрабіць таму, што аказвалі адзін другому бескарыс-

ліваю брацкую дапамогу. Усведамленне непарыўнасці і адзінства інтарэсаў працоўных, незалежна ад нацыянальнай прыналежнасці, — гэта сапраўды вялікая, усеперамагаючая сіла. Дзякуючы адзінству, усе савецкія рэспублікі дабіліся выдатных поспехаў у развіцці гаспадаркі і культуры. Антыкамуністычная прапаганда нямала патраціла намаганняў на тое, каб даказаць недаказальнае: быццам бы савецкія нацыянальныя рэспублікі «заяволены» Расіяй.

Варта азнаёміцца з любой савецкай рэспублікай, каб пераканацца, наколькі хлуслівая гэта прапаганда. Вось, напрыклад, Беларусь. Нягледзячы на велізарныя страты, нанесеныя ёй фашысцкім нашэсцем, рэспубліка ў сваім эканамічным і культурным развіцці апырэдзіла ўжо многія капіталістычныя краіны Захаду.

У разліку на душу насельніцтва цяпер у нашай рэспубліцы выпускаецца металарэзных станкоў больш чым у Францыі і Японіі; трактараў — больш чым у Англіі, Францыі і Італіі; матацыклаў — больш чым у Англіі; веласіпедаў — больш чым у ФРГ, Англіі і Італіі; масла — больш чым у ЗША. Па вытворчасці скуранага абутку БССР пераўзыходзіць ФРГ, Данію, Нарвегію, Фінляндыю, Францыю і Швецыю.

ВІНШУЕМ!

Віншую ўсіх супрацоўнікаў паважанай газеты «Голас Радзімы» з Новым 1963 годам. Ад душы жадаю вам шчасця, здароўя і поспехаў у вашых слаўных і карысных справах, а таксама шчасця і дабрабыту савецкаму народу.

І. СІНЯСКИ.

Францыя.

ДЗЯКУЙ САВЕЦКІМ ЛЮДЗЯМ

Пішучо

ЗЕМЛЯКІ...

Дарагая рэдакцыя!

Мы вам вельмі дзякуем за вашу карэспандэнцыю. Мы атрымліваем газету «Голас Радзімы», з вялікай цікавасцю чытаем і часопісы, і кнігі, слухаем радыё. Савецкі ўрад так многа зрабіў для мірнага суіснавання ўсіх краін. Усе людзі добра волі слухаюць Мікіту Сяргеевіча Хрушчова і разам з ім хочучы, каб не было больш вайны на ўсім свеце, каб зброю знішчыць і каб людзі жылі спакойна, працавалі і весяліліся.

Савецкі Саюз выратаваў братнюю Кубу ад ворагаў, папярэдзіў атамную вайну.

Мы жывём за рубяжом, але сэрцы нашы з савецкім народам. Мы радуемся ўсім поспехам нашага ўрада.

Віншваем вас з Новым годам і жадаем многа поспехаў.

Прашу вас выслать мне карэспандэнцыю і на будучыя гады, як і ў гэтым.

З павагай да вас.

А. ДЗІКІ.

Бельгія.

ШЧАСЛІВЫ ГОД

1962 год быў для мяне шчаслівым годам. Пасля доўгай разлукі я змагла з'ездзіць дамоў на маю радзіму, пабачыць родных і знаёмых. Вось ужо было радасць! Не пазнаць цяпер Магілёва. Калі б мяне не сустракала сястра, я б не знайшла роднага дома. Як змяніўся мой родны горад, які прыгожы стаў: вялікія новыя дамы, сады.

Пабывала я і ў Мінску. Які ён пудоўны і колькі ў ім зеляніны! І яшчэ я глядзела на тутэйшыя моды. Як толькі прыехала ў Італію, сяброўкі ў першую чаргу пытаюцца: «Як там адзяваюцца?»

Магу сказаць, што ў магазінах у Мінску я бачыла ўсё, чаго душа жадае, людзі добра адзяваюцца, дзяўчаты носяць вельмі модныя прычоскі.

Мне радасна, што ўвесь свет гаворыць аб нашых касманаўтах. І яшчэ вельмі многа гавораць аб савецкім мастацтве. «Бярозка» пакарыла ўсіх. Савецкае кіно заваявала ў Венецыі першае месца. Гэта таксама вельмі вялікая радасць для нас у гэтым годзе.

Л. МАЛЕЕВА.

Італія.

ВІНШУЕМ!

Жадаю Радзіме любімай усяго найлепшага, міру і шчасця ў 1963 годзе.

П. СЕМУХА.

Англія.

СВЯТА БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

1 студзеня — нацыянальнае свята беларускага народа. У гэты дзень 44 гады назад была ўтворана Беларуская Савецкая Сацыялістычная рэспубліка. Упершыню за сваю гісторыю беларускі народ. Працоўнаму чалавеку былі дадзены ўсе правы. Зямля, прамысловыя прадпрыемствы, усе прыродныя багаці былі перададзены рабочым і сялянам.

Але не адразу беларускі народ змог прыступіць да мірнай працы. У 1919—1920 гадах на тэрыторыі БССР разгарнулася барацьба супраць белапольскіх акупантаў, у выніку якой Усходняя Беларусь была вызвалена, аднак па Рыжскаму мірнаму дагавору 1921 года Заходняя Беларусь адыйшла да Польшчы.

30 снежня 1922 года БССР увайшла ў склад Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Гэты Саюз з'явіўся добраахвотным аб'яднаннем раўнапраўных народаў, за кожнай рэспублікай забяспечана права свабоднага выхаду з Саюза. Упершыню ў гісторыі аб'ядналіся народы ў адзінай дзяржаве на аснове добраахвотнасці і раўнапраўя. Утварэнне СССР з'явілася трыумфам левінскай нацыянальнай палітыкі. «Мы хочам добраахвотнага саюза нацый, — такога саюза, які не дапускаў бы ніякага наслля адной нацыі над другой, — такога саюза, які быў бы заснаваны на поўным завер'ці, на ясным уяўленні братняга адзінства, на зусім добраахвотнай згодзе», — пісаў Ул. І. Ленін.

Стварэнне СССР умацавала сяброўскае супрацоўніцтва народаў усіх савецкіх рэспублік, аб'яднала іх эканамічныя, палітычныя і ваенныя рэсурсы, іх дыпламатычныя мерапрыемствы.

З моманту ўтварэння Саюза ССР прайшло 40 год.

За гэты час народы нашай краіны дабіліся нябачаных поспехаў. Пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі поўнасцю ліквідавана эканамічная і куль-

турная няроўнасць нацый і народнасцей, якая дасталася нам у спадчыну ад старога ладу. Усе п'ятнаццаць Савецкіх рэспублік карыстаюцца ўзаемнай братняй дапамогай. Ва ўсіх рэспубліках створана сучасная прамысловасць, нацыянальныя кадры рабочых і інтэлігенцыі, добра развіта свая нацыянальная культура.

Аб велізарных поспехах народаў Савецкага Саюза сведчаць такія лічбы. Валавая прадукцыя прамысловасці ў 1961 годзе ў параўнанні з 1913 годам вырасла: ва Украінскай ССР — у 29 разоў, у Беларуская ССР — у 42 разы, у Кіргіскай ССР — у 67 разоў і г. д.

Грандыёзныя дасягненні сацыялістычных нацый і ў галіне культуры. У 1961/62 навучальным годзе у внў краіны навучалася 200,9 тысячы украінцаў, 37,1 тысячы узбекаў, 28,4 тысячы казахаў. Гэта значыць, што кожны 180 украінец, 163 узбек, 125 казах займаецца ў вышэйшай навучальнай установе.

Расквітнела ў дружнай сям'і савецкіх рэспублік і наша родная Беларусь. Былая адсталая аграрная ўскраіна царскай Расіі, Беларусь за гады Савецкай улады ператварылася ў рэспубліку з высокаразвітай прамысловасцю, сельскай гаспадаркай і культурай.

19 лютага 1937 года 12-ы з'езд Саветаў БССР зацвердзіў новую Канстытуцыю БССР, якая замацавала перамогу сацыялізму ў рэспубліцы.

Мінскі трактарны, аўтамабільныя заводы, завод аўтаматычных ліній, станкабудаўнічыя, «Гомсельмаш» — нават пералічыць цяжка ўсе буйныя прамысловыя прадпрыемствы нашай рэспублікі.

Гордасць беларусаў — Салігорскі калійны камбінат і Полацкі нафтаперапрацоўчы камбінат.

Прадукцыю беларускіх прадпрыемстваў ведаюць ва ўсіх рэспубліках нашай вялікай Радзімы і далёка за рубяжом. Такую ж шчырую і вялікую дапамогу аказваюць Беларусі іншыя савецкія рэспублікі. Дзесяткі заводаў Расійскай Федэрацыі

ўдзельнічаюць у будаўніцтве першыцца нафтавай прамысловасці рэспублікі. З братняй Украіны — Макееўскага, Крыварожскага, Днепрапятроўскага металургічных заводаў — ідзе нафтабуд метал. з Адэсы — свідравальныя станкі. Бакінскі завод «Сумгайт» пастаўляе метал, трубы, Тбіліскі станказавод імя Кірава — такарныя станкі, Вільнюскі завод «Камунар» — такарныя станкі і г. д.

У Магілёве рэканструюецца завод «Строммашына». Сюды паступае самае сучаснае айчыннае абсталяванне. Фрыкцыйнымі прэсамі, нажніцамі для рэзкі ліста прадпрыемства аснасяць Чымкенцкі, Таганрогскі і Азоўскі заводы кавальска-прэсавага абсталявання, а рознымі станкамі — прадпрыемствы Ленінграда, Свядлоўска, Разані, Краматорска.

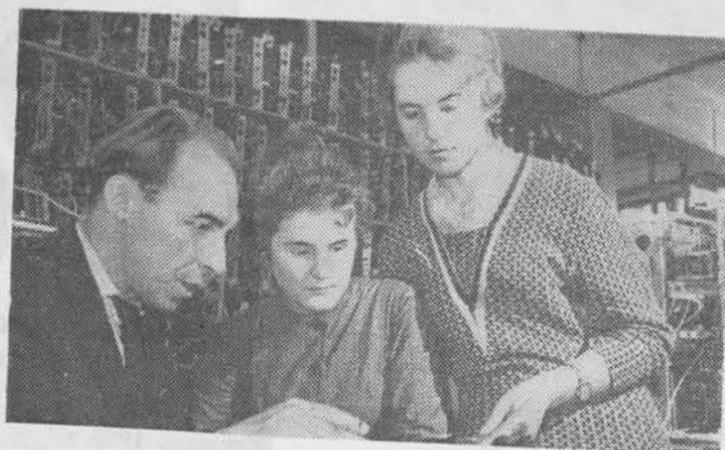
Развіваецца сельская гаспадарка рэспублікі. Трактары, розная сельскагаспадарчая тэхніка замянілі цяжкую працу сяляніна.

Далёка ўперад пайшла рэспубліка ў галіне культуры і навукі. У 1960 годзе ў сярэднім на кожную 100 жыхароў рэспублікі прыходзілася 743 кнігі і часопісы. У Беларусі 21 тысяча бібліятэк. У вышэйшых навучальных установах рэспублікі навучалася ў мінулым навучальным годзе 66,2 тысячы чалавек.

Зараз смешнымі і недарэчнымі здаюцца спробы беларускіх буржуазных нацыяналістаў адарваць беларускі народ ад іншых народаў і ў першую чаргу ад вялікага рускага народа. Час, жыццё пераканалі, што толькі ў братняй сям'і народаў Савецкага Саюза з дапамогай іншых народаў Беларусь можа захаваць сваю самастойнасць і дабіцца вялікіх поспехаў.

Сорак гадоў сумеснага жыцця і барацьбы пераканалі народы нашай краіны, што кожная савецкая рэспубліка можа далей квітнець і ўмацоўвацца толькі ў вялікай сям'і братніх сацыялістычных нацый СССР.

ПА БЕЛАРУСКАЙ ЧЫГУНАЧНАЙ магiстралi на максімальнай хуткасцi iмчаўся пасажырскi поезд, састаўлены з чырвоных вагонаў. На асобных участках хуткасць дасягала 140 кіламетраў у гадзiну. «Чырвоная страла» — так назвалi чыгуначнiкі новы экспрэс, які праходзiць выпрабаваннi на маскоўска-брэсцкiм напрамку. Гэтаму поезду дастаткова 14 гадзiн, каб пераадолець адлегласць Масква—Брэст. Вагоны ў iм вышэйшага класа з двухмеснымi купэ. Увесцi гэты экспрэс у расклад мяркуецца ў 1963 годзе.

На Мiнскiм радыёзаводзе створана школа перадавога вопыту. На здымку: у час заняткаў.

Растуць хуткасцi пасажырскiх паяздоў, вага грузавага саставаў. У гэтым годзе хуткасць часткi пасажырскiх паяздоў намячаецца дасягнуць 120—140 кіламетраў у гадзiну. Пяты год сямiгодкi на Беларускай чыгунцы сустрэлі новымі працоўнымi поспехамi. АБ iх нам паведамілі ва ўпраўленнi дарогi. Нядаўна тут зрабілі цікавыя падлiкі. Калi б увесь груз за дзесяць месяцаў мiнулага года быў адпраўлены не цяжкавагавымi, а звычайнымi саставамі, то дадаткова спатрэбілася б сфарміраваць некалькi тысяч паяздоў. Славяцца сваімі майстрамі ваджэннiя цяжкавагавых паяздоў дэпо Гомель, Жлобiн, Калiнкавічы, Віцебск i iншыя. А колькi перадавых машыністаў-наватараў цяпер складае вялікі i дружны атрад чыгуначнікаў. У iх ліку Ткачоў (дэпо Жлобiн), Гуляеў, Янчык (дэпо Мiнск) i многiя iншыя. Аршанскаму машыністу Н. Мезаўцаву прысвоена званне лепшага на сетцы чыгунак Савецкага Саюза.

ГАРАЧЫЯ БУДНІ

лэве. На чарзе — будаўнiцтва вакзала ў Цiмкавічах. Гарачыя буднi беларускiх чыгуначнікаў на мноствам выдатных працоўных поспехаў. Пяты год сямiгодкi чыгуначнiкі Беларускай магiстралi сустрэлі ўзмоцненай барацьбой за тэхнiчны прагрэс, за новыя перамогi ў працы.

Я. САДОУСКІ.

Усё больш дасканалым абсталяваннем аснашчаюцца клінікi Беларускай. Новыя анкалагiчныя прыборы паступілі ў клініку Мiнскага медыцынскага iнстытута.

ВІНШУЕМ!

Дарагія суайчыннiкі! Вiншую ўсiх вас з наступаючым Новым годам. Ад усёй душы жадаю вам усяго самага найлепшага. Дзякую за клопаты i ўвагу. Радуюся i ганаруся поспехамi Радзiмы. Няхай ніколі не будзе вайны. Няхай жыве мiр!

З гарачым прывiтаннем
Аўстраляя. Л. П.

С Я Б Р Ы

Яны сустрэліся на медпункце. Анатолій Раманавіч толькі што дэмабілізаваўся. Яшчэ ныла рука пасля ранення, i ён зайшоў сюды зрабіць новую перавязку. У прыёмнай сядзела некалькі чалавек.

— Я, здаецца, за вамi? — запытаў ён у мужчыны сяродніх год у рабочай спяцоўцы, які сядзеў бліжэй да дзвярэй.

Мужчыны закуралі. Памаўчалі. Той, што быў у спяцоўцы, зрабіў глыбокую зацямку i запытаў:

— Даўно дэмабілізаваўся?

— Толькі што.

— Дзе працуеш?

— Еду на радзiму, у Днепрапятроўск. Там сталярнiчаць буду.

— Я таксама сталяр. Мiнск з руiн падымаю.

Зноў памаўчалі. Чалавек у спяцоўцы запытаў:

— А можа ў нас застанешся?

З гэтага дня сыйшліся шляхi будаўнікоў—беларуса Вікенцiя Іванавiча Шаўчука i украiнца Анатолія Раманавiча Цярэшчанкi.

Будаваўлі жылыя дамы, заводы, магазiны, школы. Там, дзе былі руiны, iхнімі рукамі ўзведзены дамы культуры, клубы, кiнатэатры, бiблiятэкі.

Кожны дзень людзi спраўлялі наваселлi. Будаўнiкі радаваліся разам з імі.

Вікенцiй Іванавіч—карэнны мiнчанiн, меў свой домiк. Цярэшчанка нярэдка пасля работы заходзіў да яго выпіць шклянку чаю, адпачыць.

— Калі за сям'ёй паедзеш? — запытаў нека Шайчук.

— Трэба ехаць, але ж сам бацька...

Вікенцiй Іванавіч не даў яму дагаварыць.

— Едзь за жонкай. Пакуль сваёй кватэры няма, пакывяце ў нас.

Праз некалькі месяцаў у брыгадзе з'явіўся яшчэ адзiн новы чалавек. Гэта Уладзiмiр Дзiмiтрыевiч Галкiн. Нарадзiўся i да вайны ён жыў у НоваСiбiрску. Усю вайну прайшоў, вызваляючы родную зямлю ад фашыстаў. Недалёка ад Мiнска яго паранілі. Доўга ляжаў у шпіталі. Выпісаўся i вырашыў таксама застацца ў Мiнску.

З тых пор прайшло 17 год. I

вось я іду ў брыгаду, дзе працуюць былыя воiны—беларус Шаўчук, рускі Галкiн i украiнец Цярэшчанка. У адным з пакояў новага пiяцiпавярховага дома я знайшоў Анатолія Раманавiча. Успомнілі першыя месяцы жыцця ў Мiнску. Толькі адзiн месяц пажыла яго сям'я ў Шаўчукоў, потым далі пакой. У 1956 годзе пераехаў у другую кватэру. А летась зноў было наваселле—у новымi мiкрараёне па вуліцы Арлоўскай пасяліўся ў вялікім доме.

— Хутка бяжыць час, — сказаў ён, але мы апераджаем яго.

Мы вышлі на балкон. Перад намі раскiнуўся новы мiкрагарадок.

— Вось гэта побач дзiцячы сад. Далей вунь той дом, дзе дах крыюць, таксама дзiцячая ўстанова. Вось гэта школа, крыху далей некалькі магазiнаў. Усё тут ёсць для чалавека.

З Уладзiмiрам Дзiмiтрыевiчам Галкiным мы сустрэліся на першым паверсе. Ён ставіў дзверы. Яму дапамагаў невысокі чарнявы юнак у салдацкiм бушлаце i салдацкiх ботах. Арон Мiхайлавіч Запiсоцкі толькі год як працуе будаўніком. Але ў брыгадзе ён ужо свой чалавек.

У час гутаркi мы нават не заўважылі, як да нас падыйшоў Вікенцiй Іванавіч.

— Праз некалькі дзён пакiдаем гэты раён,—паведаміў ён.

— Чаму?

— Пачынаю будаваць новы мiкрараён у Зялёным Лузе. За два гады толькі наш участак узвядзе там каля 100 новых 80-кватэрных дамоў.

Пакiдаў я будаўнікоў у канцы дня. Выйшаў на вуліцу. Міма праехала некалькі аўтамашын з мэбляй. Людзi ўсяляліся ў новыя кватэры.

Я спыніўся. Паглядаў на дом, з якога толькі што выйшаў. Пройдзе некалькі дзён, i яго таксама заселяць наваселы. На душы стала прыемна i радасна. Хутка расце родны Мiнск. Разам з беларусамi яго будуць рускія, украiнцы — усе народы многанацыянальнага Савецкага Саюза.

Г. ФІЛОНЧЫК.

На Беларускай чыгунцы ідзе ўзмоцненая падрыхтоўка да выкарыстання цеплавознай цягi. Каля 300 машыністаў асноўных дэпо, асабліва галоўнага напрамку, ужо набылі другую спецыяльнасць i побач з паравозамi могуць вадзіць цеплавозы. Мяркуюцца, што ў 1963 годзе пасажырскiя паязды па напрамку Масква—Брэст будуць абслугоўваць цеплавозы, i іх павядуць смаленскiя i мiнскiя машыністы.

Паляпшаецца абслугоўванне пасажыраў. Вось цікавыя лічбы. Толькі ў мiнулым годзе непасрэдна ў паяздах касiры абслужылі 400

тысяч чалавек. 20 тысяч білетаў было дастаўлена працоўным на дом, а 570 тысяч білетаў прададзена ў папярэдніх касах. Лепшымі вакзаламі на дарозе з'яўляюцца: Баранавічы-Палескiя, Брэст-Цэнтральны i Лунінецкi.

Як вядома, зараз электрыфікуецца першы участак Беларускай чыгункі Мiнск-Аляхновiчы. Устанавіваюцца бетонныя апоры для паветранай сеткi.

На Мiнскiм вакзале для зручнасцi пасажыраў мяркуецца з часам пабудаваць тунель. Новы прыгарадны вакзал узводзіцца ў Марі-

МАТРОС З «АЎРОРЫ»

Фаме Сяргеевічу Шнякi 85 гадоў. Ён мае цікава расказаць аб сваім багатым яркімi падзеямi жыццi.

У маладосцi Фаме Сяргеевічу служыў матросам на легендарным крэйсеры «Аўрора». На ўсё жыццё запомніў ён сустрэчу з Уладзiмiрам Ільічам Ленiным. Першы раз бачыў ён Ільіча, слухаў яго палымную прамову на мітынг, які быў арганізаваны на Пуцілаўскiм заводзе пасля прыезду Ленiна ў Петраград у красавіку 1917 года. Некалькі разоў даводзілася Фаме Сяргеевічу бачыць правадыра ў Смольным, дзе размяшчаўся штаб рэвалюцыі. Фаме Сяргеевічу дастае са стала скрутак папер.

— Захоўваю іх, як зрэнку вока. Праз дзве вайны іх пранёс. Вось даведка, якая сведчыць, што я знаходзіўся ў каравуле ў Смольным.

Адкрылася грамадзянская вайна. Прыехаў матрос-аўроравец у родную вёску. Працаваў старшынёй Пажарышчанскага сельсавета, а калі пачалася калектывізацыя, адным з першых напісаў заяву аб уступленнi ў калгас. У тых гады ў вёсцы з'явіўся першы трактар. Фаме Сяргеевічу на ім зразаў высокія межы вузкіх сялянскіх палосак, пракладаў шырокую дарогу новаму жыццю.

Больш як чвэрць стагоддзя мiнула з таго часу. Сваю любоў да тэхнікі, як эстафету добрых спраў, Фаме Сяргеевічу перадаў свайму сыну Даніле. Але не можа ён — чалавек працы — сядзець складшы рукі, моўчкі назіраць за жыццём. Ён у меру сваіх сіл працуе i цяпер.

К. ХРУЦКІ.

РАЗМОВА ПА ШЧЫРАСЦІ

Гэта размова адбылася яшчэ гады, калі савецкія лётчыкі-касманаўты Нікалаеў i Паповіч здзейснілі свой подзвіг. Працоўнікі вёскі Косаўка Бярэзінскага раёна былі ў захапленнi. З гонарам за сваю любімую Айчыну яны гаварылі:

— Мы першыя — гэта здорава! Яшчэ адна перамога, i такая буйная. Хутка i на Месяц паляцім.

— А вы ведаеце, з чаго мы пачыналі? — напамінае дырэктар саўгаса Васіль Якавенка. — Якой была наша краіна пасля рэвалюцыі? А Гiтлер, нямецкія фашысты што нам прынеслі? Разбуралі, нястачы. Мы ўсё перажылі, усё адолелі. I цяпер вунь куды махнулі. Калісьці i наш саўгас быў бедным. На го-лым месцы, можна сказаць, пачыналі. Ні каня, ні каровы не было, пра трактар ці там камбайн ужо i не гавару. А сёння мы маем 26 трактараў, 22 грузаваыя аўтамашыны.

— Васіль Рыгоравіч, колькі наш саўгас дае дзяржаве ў год мяса?

Якавенка дастаў з кішэні запісную кніжку, пагартаў лісткі i, знайшоўшы патрэбную старонку, адказаў:

— А нямаю даём. Вось лічбы за мiнулы год. Вы ж ведаеце, што наш саўгас не такі ўжо i вялікі — 2106 гектараў па-

сяўной плошчы. А летась мы далі дзяржаве 1 288 тон мяса.

— Паслухайце, што я скажу. — адазвалася Кацярына Гамеза, жанчына гадоў пад сорок. — Вось мы радуемся, што Нікалаеў i Паповіч некалькі сутак у космасе прабылі i назад на Зямлю вярнуліся. Гэта для нас свята. Але, мабыць, ніхто з нас не здзівіўся, што так здарылася. Мы ўжо прывыклі да гэтага. I як бы я хацела, каб пра нашу краіну лепш ведалі ўсе простыя людзi за мяжой. Ім жа там праўды не гавораць. Там яшчэ некааторыя думаюць, што мы наладаць на кагосьці збіраемся. Няхай бы ўсе пераканаліся, што не для вайны мы будзем дамы i садзім сады. Ні нам, ні нашым дзецям вайна не патрэбна. Хопіць, пралілі мы сваёй крыві нямаю, калі ад фашыстаў родную старонку ратавалі. Колькі людзей загінула, колькі на чужыню вывезлі, колькі без вестак прапалі.

Вось i ў мяне родны брат дзесць па свеце блукае, ёсць чуткі, што цяпер у Парыжы жы-ве. Перад самай вайной у Ленiнград паехаў, у школе фабрычна-заводскага навучання быў. Адтуль, напэўна, на фронт пайшоў. А як аказаўся ў Парыжы, не ведаю.

Калі наш Валодзя паехаў з (Заканчэнне на 3-й стар.)

БРАТНЯЯ

В. СКАРАБАГАТЫ, кандыдат гістарычных навук

30 снежня споўнілася 40 год з дня ўтварэння Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Гэта гістарычная падзея з'явілася вынікам перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне, трыумфам ідэй ленинізма, ленинскай нацыянальнай палітыкі Камуністычнай партыі.

Праводзячы ў жыццё ленинскую праграму па нацыянальнаму пытанню, Савецкі ўрад у лістападзе 1917 года прыняў «Дэкларацыю правоў народаў Расіі», у якой абвясціў роўнасць i незалежнасць усіх народаў, іх права на самавызначэнне аж да аддзялення i ўтварэння нацыянальных дзяржаў.

На аснове гэтай Дэкларацыі ўпершыню ў гісторыі атрымаў сваю дзяржаўнасць i беларускі народ. 1 студзеня 1919 года была абвешчана Беларуска-Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка. I Усебеларускі з'езд Саветаў рабочых, сялянскіх i салдацкіх дэпутатаў, які сабраўся ў пачатку лютага 1919 года, адначасова з заканадаўчым афармленнем БССР прызнаў неабходным устанавіць сацыяльна-эканамічныя i палітычныя сувязі з брацкай РСФСР.

Ва ўмовах замежнай ваеннай інтэрвенцыі i грамадзянскай вайны аб'яднанне ўсіх эканамічных i ваенных рэсурсаў савецкага народа стала жыццёвай неабходнасцю. Таму Савет абароны Літвы

i Беларусі, якія аб'ядналіся ў адну рэспубліку, 31 мая 1919 года звярнуўся ў ЦК РКП (б) з прапановай стварыць ваенны саюз савецкіх рэспублік для барацьбы з агульным ворагам. Цэнтральны Камітэт РКП(б) адобрыў гэтую прапанову i распрацаваў «Праект дырэктывы ЦК аб ваенным адзінстве».

Кіруючыся гэтым праектам, ВЦВК прыняў 1 чэрвеня 1919 года Дэкрэт аб стварэнні абарончага саюза РСФСР, Украіны, Беларусі, Літвы, Латвіі для барацьбы з замежнай інтэрвенцыяй i ўнутранай контррэвалюцыяй. 21 чэрвеня 1919 года на аб'яднаным пасяджэннi ЦВК Літвы i Беларусі, Мiнскага гарадскога Савета, Савета прафсаюзаў i фаб-заўкомаў дэкрэт атрымаў поўнае адабрэнне. Старшыня Прэзідыума ВЦВК М. І. Калінін, які знаходзіўся ў гэты час у Беларусі i выступіў на пасяджэннi з прамовай, высокая ацаніў ініцыятыву працоўных Савецкай рэспублікі Літвы i Беларусі аб стварэнні ваеннага саюза. «Ваша прапанова, — сказаў М. І. Калінін, — мела вялікае значэнне ў гісторыі сацыялістычнай рэвалюцыі. Расійская Савецкая рэспубліка ідзе насустрач вашай прапанове». М. І. Калінін запэўніў, што рускі народ акажа брацкаму беларускаму i літоўскаму народам у іх барацьбе за свабоду i незалежнасць.

Ваенны саюз савецкіх рэспублік, які склаўся i ўзмацнеў у барацьбе супраць інтэрвентаў i белгвардзейцаў, поўнасцю апраўдаў сябе. Ён садзейнічаў згуртаванню народаў нашай краіны з'явіўся адной з важнейшых умоў іх перамогі

КНИГА АБ НАШАЙ ДРУЖБЕ

народнай гаспадаркі, мастацтва, культуры. Узбекскі пісьменнік Ібрагім Рахім прысвяціў свой нарыс «Людзі белага золата і блакітнага агню» цудоўным людзям Узбекістана, іх працоўным подзвігам, іх велічым справам. Народны паэт Таджыкістана Агзам Сідкі ў нарысе «Рэвалюцыйны пераўтварэнні» расказвае пра шчасліваю долю свайго народа, пра тое, як змяніўся і духоўна вырас таджыкскі народ пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Сённяшні дзень рэспублікі, перспектывы яе велічнага росквіту ў бліжэйшым дваццацігоддзі — вось тэма рэпартажаў журналістаў Мікалая Шуміхіна «Вясна ў Цянь-Шані» — пра Кіргізію, Аляксандра Згібнева і Віктара Філатова «На берагах бурштынавага мора» — пра Латвію.

РАЗМОВА ПА ШЧЫРАСЦІ

(Пачатак на 2-й стар.)

Старэйшая сястра Соня служыць да кулакоў пайшла. А брат Васіль торф капаць паяхаў. Мы з маткай засталіся. Як арганізаваўся калгас, хату нам пабудавалі. Паступова жыццё пачало наладжвацца, а тут вайна завязалася, Гітлер са сваёй зграяй палез на нас.

Вайну перажылі, усяго хапіла. Залычылі раны, адбудаваліся, на ногі сталі. Цяпер спадарожнікаў у неба запускаем. Вось мне і хочацца брату ўсё гэта расказаць, паказаць. Каб мы цяпер сустрэліся, я б яму расказала пра нашу жыццё. Павяла б яго па вясковай вуліцы. Зайшлі б у школу, дзе дзеці нашы вучацца, у клуб, дзе мы кожны дзень новыя кінафільмы глядзім і канцэрты слухаем. У бібліятэцы мог бы ён кніжку ўзяць пачытаць, у магазіне што трэба купіць. Зайшоў бы на пошту, газету свежую купіў бы. Усё гэта цяпер у нас ёсць.

Старэйшая дачка сёлета канчае адзінаццаты клас у Беразіно, астатнія ходзяць у школу дома. Муж працуе трактарыстам. Зарабляе рублёў 100 у месяц. Ёсць у нас свой дом, агарод, трымаем карову, свіней, сад пасадзілі.

«Чатыры літары — СССР, — піша ў прадмове да зборніка лаўрэат Ленінскай прэміі, народны паэт Беларусі Пятрусь Броўка, — а як яны глыбока запалі ў сэрца, а як агніста гараць яны перад нашым зрокам, дзе б мы ні былі, адзначаючы вялікую частку нашай планеты, дзе ў братняй дружбе, радасці і шчаслівым жыцці жыве вялікая сям'я народаў, якая пабудавала самую перадавую дзяржаву ў свеце, краіну сацыялізма, а цяпер паспяхова будзе камуністычнае грамадства».

Кніга гэта не зусім звычайная. Уявіце сабе, што вядомыя пісьменнікі і журналісты з кожнай савецкай саюзнай рэспублікі сабраліся за круглым сталом і пачалі шчырую, усхваляваную гаворку аб велічым поспеху, якіх дамагліся братнія рэспублікі Савецкага Саюза за гады Савецкай улады... Як цікава было б пабыць на такой лічэнай гаворцы, паслухаць лічэную споведзь кожнага з вядомых нашых літаратараў пра сябе, пра свой народ, пра наш час, пра нашу агульную справу...

Першым узяў слова ў гэтай гаворцы вядомы рускі пісьменнік, падарожнік і географ, аўтар кнігі «Над картамі нашай Радзімы» і «Іду па мерыдыяну» Мікалай Міхайлаў. У сваім нарысе, напісаным спецыяльна, як і ўсе матэрыялы зборніка, толькі для гэтага выдання, ён запрашае чытача ў цікавае падарожжа па неабсяжных прасторах Расійскай Федэрацыі, Арктыка, Паўночны Запад Расіі, Ленінград, Масква, Цэнтральныя раёны Еўрапейскай часткі краіны, Паўночны Каўказ, Волга, Урал, Заходняя і Усходняя Сібір, Далёкі Усход і Прымор'е — такі маршрут гэтага незвычайнага падарожжа. Затым Мікалай Міхайлаў перадае слова украінскаму пісьменніку Івану Цюпе, і вось ужо чытач знаёміцца з тым, як непазнавальна змянілася жыццё на старажытнай украінскай зямлі за гады Савецкай улады.

Парознаму пабудавалі пісьменнікі і журналісты свае нарысы і рэпартажы. Беларус Сяргей Грахоўскі («Мая Беларусь»), казах Саурбек Бакберганаў («Залатыя каралі краіны»), грузін Грыгол Чыкавані («Маладосць старажытнага краю»), азербайджанец Джалал Мамедаў («Азербайджан, зямля агнёў...») імкнуліся ў сваіх творах усебакова адлюстраваць дасягненні сваіх народаў у галіне

Выдатнымі паказачкамі сустрэў новы год Барысаўскі завод гідропаратуры. З задавальненнем аглядаюць рабочыя дэталі, выпушчаныя звыш плана.

Дыспуты, канферэнцыі, сустрэчы пісьменнікаў з чытачамі — частая з'ява ў культурным жыцці нашай рэспублікі. На здымку: Іван Мележ сярод сваіх магілёўскіх чытачоў.

Дружба народаў магутна краіна, Моц наша ў дружбе святой, Будзь жа шчасліва ты, наша пціна, Вечна свяці яснатой! Гэтыя словы Якуба Коласа, узятыя ў якасці эпіграфа да аднаго з нарысаў, вельмі дакладна вызначылі ідэйную накіраванасць зборніка «Дружба з'яднаны мы назаўсёды», які яскрава сведчыць аб моцнай і глыбокай братняй дружбе народаў нашай шматнацыянальнай краіны.

В. НІКІФАРОВІЧ.

як вядома, у нас бясплатнае. Старэйшая дачка сёлета канчае адзінаццаты клас у Беразіно, астатнія ходзяць у школу дома. Муж працуе трактарыстам. Зарабляе рублёў 100 у месяц. Ёсць у нас свой дом, агарод, трымаем карову, свіней, сад пасадзілі.

Вось я і качу, каб усе людзі за мяжой ведалі, як мы жылі раней, што перанеслі і перажылі, з якой бядой і горам справіліся, перад якімі цяжкасцямі выстаялі. Тады яны будуць лепш разумець нашы поспехі, дасягненні і нашы мірныя мэты. Хіба ж мы, перажыўшы ўсё гэта, хочам зноў вайны? Хіба ж яна патрэбна нам? Цяпер наша краіна моцная, мы ўжо не тым, што былі сорок гадоў назад. Палёты караблёў-спадарожнікаў — яркае сведчанне гэтаму. Але мы мірныя людзі і вайны не хочам.

Кацярыну Рыгораўну слухалі, не перабываючы, кожнаму быў зразумелы яе смутак па брату і тое, як нялёгка ёй успамінаць горкае сваё мінулае жыццё. У многіх яшчэ таксама не загалілі раны, нанесеныя вайной.

— Добра сказала Каця, — нарэшце парухнула цішыню Ганна Бандарчук. — Мы моцныя, але вайна нам не патрэбна. Мы хочам да камунізма дажыць, і няхай нам не перашкаджаюць яго будаваць. Няхай нашы дзеці не ведаюць таго, што перажылі іх бацькі. Мір ва ўсім свеце — вось галоўнае, што нам трэба.

П. НЕСЦЯРОВІЧ.

ВОСЬ ТАКІЯ ЎСТУПАЮЦЬ У НТС

Добры дзень, дарагія сябры з савецкага Камітэта! Я ад вас атрымаў кнігі, за што вам вельмі і вельмі вялікае дзякуй. Гэта цудоўныя кнігі. Я чытаю іх з вялікай цікавасцю, а таксама атрымліваю часопісы «Родина» і «Саветуніён гойтэ» на нямецкай мове.

Я тут чуў ад розных людзей: «НТС, НТС». Я пытаюся, што такое НТС? Яны тлумачаць, што гэта «народны трыдовы союз». Я думаю, што савецкі народ гэтых гора-вызваляцеляў не чакае. Наш народ ведае гэтых «войнаў», у час гітлераўскай акупацыі яны рабавалі і забівалі мірных людзей, насіліся па вёсках з гумавымі бізунамі.

Я прывяду адзін прыклад таго, што бачыў у мястэчку Свіслач. Тут немцы наладжвалі базар, жанчыны і дзяўчаты прыносілі жыта на сваім сарбу, каб дастаць 1—2 кілаграмы солі. Дзве дзяўчыны купілі па два-тры кілаграмы солі і вышлі з мястэчка. Іх вярнулі паліцэйскія і сказалі немцам, што яны купілі соль партызанам. Дзяўчат павесілі, і намеснік начальніка паліцыі — беларус у мёртвых дзяўчат страляў з аўтамата. Я стаяў у трохстах метрах ад іх. У мяне ўзняліся валасы ад жаху. Я гэтага бандыта не забуду ніколі. Вось такія цяпер у НТС.

Дарагія сябры з Камітэта, дазвольце вас павіншаваць з Новым 1963 годам і пажадаць вам добрага здароўя і ішчасця і доўгіх год жыцця.

АНТОН.

Аўстрыя.

Вас чакаюць і шукаюць сваякі

Дарагі сын і муж!

Прайшло ўжо дваццаць тры гады з таго дня, калі ты пакінуў нас. Спачатку мы думалі, што ты загінуў. Але праз некаторы час атрымалі вестку: ты апынуўся за мяжой. Усё гэта нарабіла праклятая вайна, якая многіх людзей раскідала па свеце.

Як хочацца бачыць цябе сярод родных. Мы жывём вельмі добра. Я працую ў саўтасе, Зарабляю столькі, што жыву ў

дастатку. Маці атрымлівае пенсію. Маю сваю асабістую гаспадарку.

Дарагі Пеця! Вінуем цябе з Новым годам! Вельмі хочацца, каб у гэтым годзе адбылася наша доўгачаканая сустрэча.

З прывітаннем

Мальвіна і Ядзвіга ВЫСОЦКІЯ.

в. Выгонічы, Валоўжынскі р-н.

Каспяровіч Іван Вячаслававіч, які жыве ў пасёлку Ракаў Валоўжынскага раёна Мінскай вобласці, шукае брата Каспяровіча Міхаіла Вячаслававіча, які да 1960 года знаходзіўся ў Англіі.

Ніякі змяшчаем пісьмо Івана Каспяровіча да брата Міхаіла.

«Дарагі брат! Другі год мы не атрымліваем ад цябе пісьмаў. Нас гэта вельмі хваляе, таму што не ведаем, дзе ты і што з табой.

У мяне многа навін. Працую я цяпер у Ракаўскай школе-інтэрнаце. Жонка — у саўтасе. У нас расце сын Вячаслаў. Заробілі маем добрыя. Жывём вельмі добра.

Ракаў наш зусім змяніўся. Многа пабудавана новых жылых дамоў, устаноў: бальніца, сярэдняя школа, шматлікія прадуктовыя і праматарныя магазіны, пошта. Пабудаваны вялікі маслазавод, ёсць у нас спіртзавод і лесапільны завод, сталярныя майстэрні.

Багатая гаспадарка нашага саўтаса «Ракаўскі». Ёсць многа тэхнікі, свае механічныя майстэрні. Уся моладзь наша вучыцца і мае тую ці іншую спецыяльнасць. Ды і нам, старэйшым, створаны ўсе ўмовы для вучобы.

Было б добра, каб ты сам прыехаў да нас і паглядзеў на нашу жыццё сваімі вачыма.

З прывітаннем

Іван КАСПЯРОВІЧ.

С Я М ' Я

над аб'яднанымі сіламі знешняй і ўнутранай контррэвалюцыі.

Адстаяўшы ў жорсткай барацьбе свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы, рабочыя і сяляне Савецкай краіны, у тым ліку і працоўныя Беларусі, распачалі мірнае сацыялістычнае будаўніцтва. Галоўнымі задачамі ў гэты перыяд з'яўляліся абарона суверэнітэту першай у гісторыі чалавецтва сацыялістычнай дзяржавы, ліквідацыя гаспадарчай разрухі, аднаўленне падарваных імперыялістычнай і грамадзянскай войнамі прамысловасці, транспарту, сельскай гаспадаркі. Вырашэнне гэтых задач настойліва патрабавала яшчэ больш часнага аб'яднання эканамічных і ваенных рэсурсаў савецкіх рэспублік.

У жніўні 1922 года Аргбіюро ЦК РКП(б) арганізавала камісію для разгляду пытання аб узаемаадносінках савецкіх рэспублік з ўдзелам прадстаўнікоў ЦК РКП(б), камуністычных партый Украіны, Беларусі, Грузіі, Азербайджана, Арменіі, Далёкаўсходняй рэспублікі, Бухары і Харэзма.

Наркамац Сталін выставіў і адстойваў негрунтоўную прапанову «аўтанамізацыі», г. зн. уваходжаньня ўсіх савецкіх рэспублік у РСФСР на правах аўтаноміі. Ул. І. Ленін рэзка крытыкаваў прапанацыю Сталіна. Ён пісаў: «Я думаю, што тут пануюць Сталіна. Ён думае, што адміністрацыя ракавую ролю паспешліва і адміністрацыйнае захваленне Сталіна». У пісьме да Сталіна Палітбіюро ЦК РКП(б) Ул. І. Ленін прапанаваў прыняць іншае вырашэнне гэтага пытання: добраахвотнае аб'яднанне ўсіх раўнапраўных рэспублік, у тым ліку і РСФСР, у новае

дзяржаўнае ўтварэнне — Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

На Пленуме ЦК РКП(б), які адбыўся ў кастрычніку 1922 года, была прынята ленінская прапанова.

30 снежня 1922 года ў Маскве адбыўся І з'езд Саветаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Ул. І. Ленін, які з-за хваробы не прысутнічаў на ім, быў выбран яго ганаровым старшынёй. З'езд прыняў Дэкларацыю аб утварэнні СССР і Саюзнай дагавор, выбраў вярхоўны заканадаўчы орган — ЦВК СССР. Старшынёй ЦВК былі выбраны М. І. Калінін, Г. І. Пятроўскі, А. Г. Чарвякоў і Н. Н. Нарыманаў. Старшынёй Саўнаркома СССР ЦВК выбраў Ул. І. Леніна.

Так пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі на чале з Ул. І. Леніным на аснове захавання нацыянальнага суверэнітэту кожнай савецкай рэспублікі была створана многанацыянальная Савецкая сацыялістычная дзяржава. Усяму прагрэсіўнаму чалавецтву быў укажан шлях вырашэння нацыянальнага пытання, шлях аб'яднання народаў у адзіную брацкую сям'ю для пабудовы камунізма.

Для Беларускай ССР утварэнне Савецкага Саюза мела выключна важнае значэнне. Толькі ў брацкай сям'і савецкіх народаў Беларусь змагла пераадолець сваю адвечную эканамічную і культурную адсталасць, развіць прадукцыйныя сілы і ператварыцца ў перадавую індустрыяльна-калгасную рэспубліку.

В І Н Ш У Е М !

Дарагія сябры!
Дазвольце павіншаваць вас з наступаючым Новым 1963 годам і пажадаць добрага здароўя, поспехаў і шчасця ў жыцці.

Пасылаю прывітанне і віншаванні Камітэту і рэдакцыі «Голасу Радзімы». Жадаю поспехаў у плённай працы для дарагой і любімай Радзімы.

Аўстрыя.

ЗША.

А. ЯНКОЎСКІ.

Я. С.

РАДЗІМА ДАРАЖЭЙ ЗА ЎСЁ

У 1930 годзе, прадаўшы сякія-такія пажыткі, я пакінуў родную вёску Свіркі, што ў Заходняй Беларусі, каб на чужыне знайсці кавалак хлеба.

Нялёгка эмігранцкія дарогі занеслі мяне ў Францыю. Там я працаваў шахцёрам паблізу бельгійскай граніцы. З трывогай сачылі мы за падзеямі на свеце, асабліва ў час Вялікай Айчыннай вайны, калі савецкі народ мужна змагаўся з фашысцкімі захопнікамі. І якая радасць панавала ў нашай сям'і, калі дачка дадалася аб тым, што родная Беларусь, як і ўся савецкая краіна, вызвалена ад ворага.

Закончылася вайна. Сталі ў нас пагаворваць аб вяртанні на Радзіму.

— Давай будзем збірацца і мы, — прапанаваў я сваёй жонцы. — Хопіць па чужыне бадзяцца.

Нарэшце, настала радасная, доўгачаканая часіна. У 1945 годзе мы зноў былі на роднай беларускай зямлі. І хоць цяжкі быў той пасляваенны час, усё ляжала ў руінах, аднак мне прапанаваўлі сяліцца ў любым горадзе, далі кватэру, работу.

Параішыся з сям'ёй, я рашыў ехаць у родную вёску. І тут мне адразу знайшлася работа. У хуткім часе дзяржава адпусціла бясплатна лес, дапамагла іншымі будаўнічымі матэрыяламі. І я пабудоваў сабе выдатны дом.

Жыве сям'я мая цяпер надзеяна. Справілі сабе дабrotную вопратку, кватэру абставілі добрай мэбляй. І дзеці вышлі ўжо на самастойны шлях. Уладкаваліся на фабрыцы дачкі Марыя і Рэгіна. Усе яны добра зарабляюць, часта прыязджаюць у госці. Набылі прафесіі і іншыя дзеці. Малодшыя — Іван і Яніна — жывуць пры нас, працуюць і адначасова заканчваюць вярхоўную сярэдняю школу.

Я ўжо атрымліваю пенсію. Пры налічэнні пенсіі мне ўлічылі і гады работы ў Францыі. Жонка мая, як мнагадзетная маці, узагароджана медалем. Дзяржава аказвала нам грашовую дапамогу, пакуль не падраслі дзеці.

Я вельмі рад, што вярнуўся на Бацькаўшчыну, дзе знайшоў сабе спакойную і бязбедную старасць. Дзе б ты ні быў, Радзіма даражэй за ўсё.

Антон Адольфавіч ШАВАРДАК.

470 НОВАНАРОДЖАНЫХ

З кожным днём прыгажэ самы юны горад Беларусі Салігорск. Расце і яго насельніцтва. Толькі ў мінулым годзе ў Салігорску нарадзілася 470 дзяцей.

Клапоцяцца салігорцы аб самых маленькіх грамадзянах свайго горада. Для іх пабудаваны два ўтульныя будынкі дзіцячых ясляў і два садзікі. Тут дзеці шахцёраў

і будаўнікоў заўсёды дагледжаны і накармлены. Спакойна могуць працаваць іх бацькі.

Зараз у Салігорску працуе дзве сярэднія школы, горнахімічны тэхнікум. Распачата будаўніцтва яшчэ адной сярэдняй школы на 1200 месцаў.

А. БЛАХІН.

АБ ЖЫЦЦІ НА МАРСЕ

Савецкая аўтаматычная станцыя «Марс-1», якая імкліва ляціць цяпер у напрамку да Марса, павінна абагаціць навуку фатаграфіямі «планеты загадак».

Мы чакаем вялікіх адкрыццяў — пацвярджэння або абвяржэння многіх гіпотэз. Самым цікавым, хвалюючым павінен быць адказ на пытанне — ці ёсць на Марсе жыццё?

Фізічныя ўмовы на гэтай планеце даюць надзею адкрыць там некаторыя формы арганічнага жыцця.

Паколькі Марс утварыўся з пярвічнага пылавога воблака паблізу ад Зямлі, то пры сваім нараджэнні ён атрымаў, відаць, не меншую, чым Зямля, колькасць вады, вуглекіслаты, аміяку, пярвічных вугляводаў. Наяўнасць іх у пярвічным воблаку амаль не выклікае сумненняў. Значыць, зыходны «будаўнічы матэрыял» для ўзнікнення жыцця на Марсе быў.

Больш складана ўстанавіць наяўнасць у мінулым свабоднай вады, таму што цяпер на Марсе адкрытых водных басейнаў няма. Аднак ёсць ускосныя ўказанні на тое, што раней яны былі.

У цяперашні час сярэдняя тэмпература паверхні Марса ніжэй нуля, што выключае наяўнасць вадкай вады. У яго ат-

масферы мала вадзяной пары і вуглекіслаты, якія ў нас на Зямлі выконваюць ролю сагравальнай коўдры, утрымліваючы цяпло ад рассявання ў светлую прастору. Калі на Марсе ў мінулым былі водныя басейны і яшчэ не звязаная вуглекіслата, ён таксама павінен быў мець такую «коўдру». Апрача таго, вывучэнне эвалюцыі Сонца паказвае, што ў час зараджэння жыцця на Марсе, некалькі мільярдаў гадоў назад, Сонца свяціла ярчэй і сам Марс быў да яго бліжэй. Цяпер мы не можам з бяспрэчнасцю даказаць, што на Марсе былі ўсе неабходныя ўмовы для зараджэння жыцця, але ў гісторыі яго развіцця няма нічога, што супярэчыла б гэтаму.

На Марсе назіраюцца некаторыя з'явы, якія наўрад ці могуць быць вытлумачаны чым-небудзь, акрамя жыцця. Першая з іх — гэта сезонныя змяненні ў цёмных абласцях, размешчаных пераважна ў паўднёвым паўшар'і Марса. З пачаткам марсіянскай вясны пачынаецца раставанне скапленняў снегу і нею ля полюсаў і адначасова з гэтым паступова змяняецца афарбоўка, яркасць і палярызаванасць святла ў цёмных сферах. Гэтыя з'явы дасягаюць

Весела праходзяць у беларускіх школьнікаў зімовыя канікулы.
Фотааэрод Л. Папковіча і К. Якубовіча.

найбольшага развіцця ў сярэдзіне лета і знікаюць восенню. Прыкладна тое ж убачылі 6 мільярд гадоў таму назіраючы з Марса за прабуджэннем, ростам і ўгасаннем расліннасці на Зямлі. Складаныя змяненні цёмных абласцей, якія адбываюцца, нельга вытлумачыць змяненнямі ў нежывым рэчыве.

Другая вельмі важная з'ява адкрыта ў 1956 годзе Вільямам Сінтанам. Было выяўлена, што ўсе высокамалекулярныя арганічныя рэчывы моцна паглынаюць святло пярэнь даўжынь хваляў у інфрачырвонай сферы. Даследуючы спектр Марса, ён знайшоў, што ў ім назіраецца паглынненне тых жа самых даўжынь хваляў. Паглынненне назіраецца толькі ў цёмных сферах, тых самых, у якіх адбываюцца і сезонныя змяненні.

У цяперашні час наяўнасць жыцця на Марсе можна лічыць амаль устаноўленай. Нас не павінны пры гэтым баяцца вельмі суровыя ўмовы Марса, таму што здольнасць жывога да прыстасавання надзвычай вялікая. Пагоршэнне ўмоў на Марсе ішло павольна і давала магчымасць арганізмам эвалюцыяніраваць у патрэбным напрамку.

Ці ведаем мы, якія ўласцівасці маюць арганізмы Марса? У пярэнь межах — ведаем. Але трэба мець на ўвазе, што арганізмы Марса — гэта нешта толькі вельмі аддалена падобнае на нашы зямныя — прадукты іншага свету і іншага эвалюцыйнага шляху.

Пейзаж Марса, напэўна, вельмі своеасаблівы. На фоне бязмежнай чырвонай пустыні, пазабудаванай якіх-небудзь гор і ўзвышшаў і пакрытай слоём дробнага пяску і лёсу, там і сям пад фіялетава-сінім небам раскіданы чырвона-бурыя роўныя скарынкі жывых арганізмаў, якія часта зрастаюцца адзін з адным у цэлыя дываны. І над усім гэтым вецер, які нідзе не затрымаецца, нясе масы ўзнятага ім пылу.

Наколькі правільная гэта карціна — скажудь касманаўты, якія ступаць на Марс.

К. ЛЮБАРСКИ,
навуковы супрацоўнік Фізіка-тэхнічнага інстытута АН Туркменскай ССР. (АДН).

ДЛЯ ЗАХОДНЯЙ ЕУРОПЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеўрапейскаму часу на сярэдняй хвалі 227 метраў (ці 1322 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін, з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30;
на кароткай хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін.

Па нядзелях — на хвалях 30,83 метра і 227 метраў з 8 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін.

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Па серадах — ад 22 гадзін 30 мінут па сярэднеўрапейскаму зімоваму часу на хвалі 50,51 метра (ці 9940 кілагерцаў) і на хвалі 31,48 метра (ці 9530 кілагерцаў);
па нядзелях — ад 8 гадзін раніцы па сярэднеўрапейскаму зімоваму часу на хвалях 30,83 і 227 метраў.

ДЛЯ ЗША І КАНАДЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскіму часу з 19.30 да 20.30 на хвалях: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 мінут па нью-йоркскіму часу на кароткіх хвалях: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

ГУМАР

НАВАГОДНЯЯ

ЁЛКА

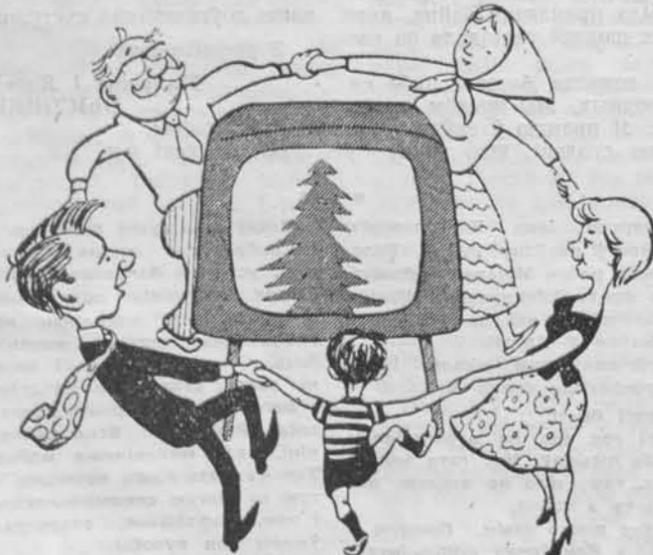
...у маладажонаў.

...у скульптара-абстракцыяніста.

...у студэнта.

Ёлка на поўдні.

САРАКАГОДДЗЕ ЧАСОПІСА «ПОЛЫМЯ»

У Мінску адбыўся вечар, прысвечаны саракагоддзю літаратурна-мастацкага і грамадска-палітычнага часопіса «Полымя».

Сем гадзін вечара. За сталом прэзідыума — сакратар ЦК КПБ В. Ф. Шаўра, народныя пісьменнікі БССР К. Крапіва і М. Лынькоў, пісьменнікі І. Шамякін, М. Танк, П. Глебка, П. Панчанка, Я. Брыль, загадчык аддзела агітацыі і прапаганды ЦК КПБ М. Ф. Каліч, міністр культуры БССР Р. Я. Кісялёў, народныя артысты Саюза ССР Р. Шырма, народны мастак БССР З. Азгур, сакратар гаркома КПБ А. Н. Караткевіч, рэдактары газет і часопісаў, прадстаўнікі творчых і грамадскіх арганізацый.

Вечар кароткім уступным словам адкрыў народны пісьменнік БССР Кандрат Крапіва.

З дакладам аб саракагадовым творчым шляху часопіса выступіў народны пісьменнік БССР Міхась Лынькоў.

— Саракагадовая дзейнасць часопіса, — адзначыў дакладчык, — праходзіла ў песнай сувязі з жыццём народа, з яго стваральнай працай, з яго гістарычным заваёвамі. І цяпер ужо не жменька пісьменнікаў, якія стваралі першыя нумары часопіса «Полымя», вызначаюць аблічча сучаснай беларускай літаратуры. У нас жыве і творча працуе вялікі і згуртаваны калектыў пісьменнікаў, якія паказваюць у мастацкіх вобразах жыццё народа, яго працу, выдатныя подзвігі ў камуністычным пераўтварэнні свету.

Вядомыя гістарычныя рашэнні Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі па пытаннях літаратуры і мастацтва дапамагалі і дапамагаюць літаратуры, у тым ліку і часопісу «Полымя», ісці па правільным шляху, своечасова заўважаць і выпраўляць тыя ці іншыя памылкі.

На вечары з чытаннем сваіх твораў выступілі паэты М. Танк, П. Панчанка, А. Вялюгін, Е. Лось, В. Паўлаў, А. Русецкі

Былі зачытаны прывітанні, якія паступілі ў адрас часопіса. (БЕЛТА).